

1.

Беше ясен и студен априлски ден и часовниците биеха тринайсет часа. Уинстън Смит, притиснал челост в гърдите си, мъчейки се да се опази от противния вятър, бързо се шумугна през остъклените врати на жилищната сграда „Победа“, но не толкова бързо, че да попречи на вихрушката от прахоляк и пясъчинки да влети с него.

В коридора миришеше на варено зеле и стари парцалени изтривалки. В единия му край на стената беше забоден с габърчета цветен плакат, твърде голям за излагане в затворено помещение. Той изобразяваше само едно грамадно лице, повече от метър широко – лице на около четиресет и пет годишен мъж, с гъсти черни мустаци и сурови красиви черти. Уинстън се запъти към стълбището. Нямаше смисъл да пробва асансьора. И в най-добрите времена той работеше рядко, а сега по време на светлите часове от денонцието спираха тока. Това бе проява на стремежа към икономии в рамките на подготовката за Седмицата на омразата. Апартаментът се намирал седем етажа по-нагоре и Уинстън, трийсет и девет годишен и с варикозна язва над десния глезен, се заузкачвал бавно, като на няколко пъти спира, за да си почине. На всяка стълбищна площадка от стената срещу шахтата на асансьора гледаше втренчено плакатът с огромното

лице. Беше от онези картини, измислени така хитро, че очите да те следят, докато се движии. „ГОЛЕМИЯ БРАТ ТЕ НАБЛЮДАВА“ – гласеше надписът от долу.

Вътре в апартамента плътен, приятен глас изчиташе списък с цифри, свързани с производството на чугун. Гласът идваше от продълговата метална пластина, подобна на матирано огледало, която съставляваше част от стенната повърхност отгясно. Уинстън завъртя един ключ и гласът поутихна, макар и гумите все още да бяха различни. Звукът на устройството (наричаше се „телеекран“) можеше да се намали, но нямаше как да се изключи напълно. Уинстън отиде до прозореца – дребничка, крехка фигура; синият комбинезон – партийната униформа – само подчертаваше мършавината на тялото му. Косата му беше много светла, лицето – естествено румено, кожата – загрубяла от грапавия сапун, от изпълнените ножчета за бръснене и от мряза на току-що свършилата зима.

Навън, дори и през затворения прозорец, светът изглеждаше студен. Долу на улицата малки вихрушки въртяха във въздуха прахоляк и разкъсани хартии и въпреки че грееше слънце и небето бе пронизително синьо, като че всичко беше безцветно освен разлепените навсякъде плакати. Черномустачестото лице се взираше отвисоко на всеки възлов ъгъл. Имаше го и на фасадата точно отсреща. „ГОЛЕМИЯ БРАТ ТЕ НАБЛЮДАВА“ – гласеше надписът, а тъмните очи се вторачваха дълбоко в очите на Уинстън. Долу, на равнището на улицата, друг плакат, отлепен в единия ъгъл, плющеше на пресекулки на вятъра и ту закриваше, ту откриваше една-единствена дума: АНГСОЦ. В далечината между покривите се снуиха хеликоптер,

увисна за миг във въздуха като голяма синя муха и отново се стрелна надалече в криволичеен полет. Беше полицейски патрул и надничаше през хорските прозорци. Патрулите обаче не бяха важни. Важна беше само Полицията на мисълта.

Заг гърба на Уинстън гласът от телеекрана продължаваше да гърдори за чугун и за изпълнение на деветия тригодишен план. Телеекранът беше едновременно приемник и предавател. Той можеше да улови всеки издаден от Уинстън звук, по-силен от едва доловим шепот; нещо повече, докато той оставаше в зрителния обсег на металната пластина, можеше да бъде не само слушан, но и гледан. Разбира се, нямаше как да знаеш дали в даден момент те наблюдават. За това колко често или по какъв метод Полицията на мисълта се включва към някоя индивидуална система можеше само да се гадае. Не беше немислимо дори да наблюдават всички постоянно. Но във всеки случай, можеха да се включат към твоята система когато си поискаш. Трябваше да се живее – и се живееше, защото навикът се превръщаше в инстинкт – с предположението, че всеки издаван звук се подслушва и всяко движение, освен на тъмно, се следи внимателно.

Уинстън все така стоеше с гърб към телеекрана. Така беше по-безопасно, макар и добре да знаеше, че дори и гърбът може да те издаде. На километър оттам Министерството на истината – неговата моторабота, извисяваше бялата си грамада над неприетливия пейзаж. Ето това – помисли си той с някакво смътно омерзение, – това е Лондон, главният град на Първа писта, сама по себе си третата по населеност провинция на Океания. Опитва се да изцеди от паметта си някой детски спомен, който да му каже дали Лондон винаги е бил такъв. Винаги ли пред погле-

да са се стлали разлагащи се сгради от деветнайсети век със стени, подпрени с гървени греди, с прозорци, затулени с картон, и покриви от гофрирана ламарина, с безумни градински зидове, килнали се накъдето сварят? И развалини от бомбардировките, където във въздуха се вихреше прах от мазилка и купищата отломки бяха обрасли с върбовка, а на разчистените от бомбите по-големи площи бяха изникнали мизерни колонии от подобни на кокошарници гървени бараки? Но полза нямаше, не можеше да си спомни – нищо не бе останало от детството му освен поредица от ярко осветени живи картини, изникващи сред пустота и почти до една неразбираеми.

Министерството на истината – Министина на новореч¹ – поразително се различаваше от всички други видими обекти. То представляваше огромна пирамидална конструкция от лъскав бял бетон, издигаща се етаж след етаж на триста метра нагоре във въздуха. От мястото, където стоеше Уинстън, можеше да се прочетат изписаните с елегантни букви върху бялата му фасада три лозунга на Партията:

ВОЙНАТА Е МИР
СВОБОДАТА Е РОБСТВО
НЕВЕЖЕСТВОТО Е СИЛА

Говореше се, че в Министерството на истината има три хиляди стаи на надземно ниво и също толкова подземни разклонения. Из Лондон бяха разпръснати само още три сгради с подобен облик и размери.

¹ Новореч е официалният език на Океания. За описание на неговата структура и етимология вижте приложението. – Бел. авт.

Те до такава степен смаяха околната архитектура, че от покрива на жилищната сграда „Победа“ се виждаха и четирите едновременно. Тези сгради приютяваха четирите министерства, между които бе поделен целият правителствен апарат. Министерството на истината се занимаваше с новините, развлеченията, образованието и изящните изкуства. Министерството на мира се занимаваше с войната. Министерството на любовта поддържаше реда и закона. А Министерството на изобилието отговаряше за икономическата дейност. Наименованията им на новореч бяха Министина, Минипакс, Минилюб и Минизобил.

Министерството на любовта беше много страшно. То нямаше никакви прозорци. Уинстън никога не бе попадал вътре в Министерството на любовта, нито дори бе припарвал на половин километър от него. Там не можеше да се влезе освен служебно, и то само след като се проникнеше през лабиринт от заплетена бодлива тел, стоманени врати и скрити картечни гнезда. Дори из улиците, водещи до външните му бариери, бродеха охранители с физиономии на горили, облечени в черни униформи и въоръжени със съзвемаеми палки.

Уинстън рязко се завъртя назад. Бе нагласил върху лицето си изражение на кротък оптимизъм, каквото бе препоръчително да имаш, обърнат с лице към телеекрана. Прекоси стаята и влезе в миниатюрната кухничка. Като излезе от Министерството по това време на деня, той бе жертвал обяда си в столовата и знаеше, че в кухнята няма никаква храна освен къшей типов хляб, който трябваше да пази утре за закуска. Взе от рафта бутилка безцветна течност с обикновен бял етикет с надпис „ДЖИН „ПОБЕДА“.

Той отделяше противна, мазна миризма, като на китайска оризова ракия. Уинстън си наля почти цяла чаена чаша, стегна се за удара и я глътна на екс като доза лекарство.

Лицето му моментално поаленя, а от очите му рукна вода. Течността изгаряше като азотна киселина и дори нещо повече, при преглъщането човек все едно го перваха по тила с гумена палка. В следващия миг обаче пожарът в корема му угасна и светът доби по-весел вид. Уинстън извади цигара от смачкан пакет с надпис „ЦИГАРИ „ПОБЕДА“ и по непредпазливост я изправи, при което тютюнът се изсипа на пода. Със следващата имаше повече успех. Върна се във всекидневната и седна до една масичка вляво от телеекрана. Извади от чекмеджето перодръжка, шишенце мастило и дебел бележник, формат 25 на 20 см, с червено гръбче и корица на мраморни петна.

По някаква причина телеекранът във всекидневната беше разположен необичайно. Вместо да е монтиран както обикновено на стената в дъното, откъдето да владее цялата стая, той беше разположен на по-дългата стена срещу прозореца. От едната му страна имаше плътка ниша, в която сега седеше Уинстън – при строежа на апартаментите вероятно е била предназначена да помести етажерка за книги. Седнал дълбоко в нишата, Уинстън успяваше да остане извън видимост за телеекрана. Можеха да го чуват, разбира се, но стига да не променяше сегашната си поза, не можеха да го наблюдават. Необичайната география на стаята отчасти бе му подсказала онова, с което се канеше да се заеме.

Но то беше подсказано и от бележника, който току-що бе извадил от чекмеджето. Той беше необикновено красив. Такава гладка кремава хартия,

леко пожълтяла от старост, не се произвеждаше вече от поне четиресет години. Уинстън обаче се досещаше, че бележникът е много по-стар. Беше го видял на витрината на мърляво вехтоциарско магазинче в някакъв сиромашки квартал (точно кой, не помнеше) и веднага го обзе неустойимо желание да го притежава. Членовете на Партията не биваше да влизат в обикновени магазини (това се наричаше „сделки на свободния пазар“), но правилото не се спазваше строго, защото имаше разни неща, като връзки за обувки или ножчета за бръснене, с които иначе нямаше как да се сбодиеш. Тогава се огледа набързо нагоре и надолу по улицата, а после се шумугна вътре и купи бележника за два долара и петдесет цента. По онова време не изпитваше осъзнато желание да го притежава за някаква конкретна цел. Гузно го отнесе в куфарчето си у дома. Макар и в него да не беше написано нищо, това бе компрометираща вещ.

Сега той се канеше да започне да води дневник. Това не беше незаконно (нищо не беше незаконно, тъй като закони вече нямаше), но ако го забележеха, то беше кажи-речи сигурно, че наказанието за това щеше да е смърт или поне двайсет и пет години лагер за принудителен труд. Уинстън нагласи писец в перодръжката и го осмука, за да го изчисти от смазката. Писалката беше архаичен инструмент, използван рядко дори за подписи, и той се бе снабдил с нея крадешиком и доста трудно само заради усещането, че прекрасната кремава хартия заслужава по нея да се пише с истински писец, а не да се драци с химически молив. Всъщност не беше свикнал да пише на ръка. Освен съвсем кратките бележки, обикновено всичко се диктуваше в речописеца, а това, разбира се, бе изключено за сегашната му цел. Намопи писалката в

мастилото, а после само за миг се разколеба. Тръпка мина през вътрешностите му. Полагането на белег върху хартията беше решителното действие. Със синни, несръчни букви той написа:

4 април 1984

Облегна се назад, връхлетян от чувство на пълна безпомощност. Като начало изобщо не знаеше със сигурност дали годината е 1984-та. Годината трябва да е горе-долу тази, тъй като беше доста сигурен, че е на трийсет и девет години, и смяташе, че е роден през 1944 или 1945 година; но в днешно време беше напълно невъзможно да се определи точно някоя дата в рамките на година-две.

За кого, хрумна му внезапно да се запита, пишеше своя дневник? За бъдещето, за неродените. Мисълта му закръжи за миг около съмнителната дата на страницата, а на връщане се сблъска с гумата от новореч „ДВОЕМИСЛИЕ“. За пръв път успяваше да осъзнае мащаба на своето начинание. Как можеше да общува с бъдещето? Това бе невъзможно по самата си същност. Бъдещето или ще прилича на настоящето и в този случай няма да го слуша, или ще се различава и той ще рискува напразно.

Известно време сега и се взира тъпо в хартията. Телеекранът беше превключил на проглушителна военна музика. Странното бе, че той сякаш не просто бе загубил способността си да се изразява, но дори и бе забравил какво възнамеряваше да каже първоначално. Седмици наред се беше подготвял за този момент и през ум не му беше минавало, че ще му е нужно и друго освен смелост. Самото писане щеше да е лесно. Трябваше само да прехвърли на хартия непрекъсващия

неспокоен монолог, който течеше в главата му буквално от години. В този миг обаче дори и монологът бе секнал. На всичкото отгоре варикозната язва го засърбя непоносимо. Не посмя да я разчеше, защото от това тя винаги се възпаляваше. Секундите отлитаха. Не осъзнаваше нищо освен празната страница пред себе си, кожния сърбеж над глезена, грохота на музиката и лекото замайване от джина.

Изведнъж се втурна да пише, обзет от чиста паника, и само донякъде осъзнаваше какво точно. Дребният му, но детински почерк се разсипа нагоре-надолу по страницата, като първо заряза главните букви, а накрая дори и точките:

4 април 1984. Снощи на кино. Само военни филми. Един много добър за кораб, натоварен с бежанци, бомбардираха го някъде в Средиземно море. Публиката много се забавляваше с кадрите с грамаден дебел мъж, който се мъчеше да избяга с плуване, преследван от хеликоптер, първо го виждате как се бърти във водата като дребен кит, а после го виждате през мерника на хеликоптера и след това го надупчиха целия и морето около него порозовя, и той потъна съвсем изведнъж все едно водата беше влязла в него през дупките, публиката реवेशе от смях когато той потъна. после се вижда лодка пълна с деца и над нея е увиснал хеликоптер. жена на средна възраст може да е била еврейка седеше на носа с момченце в ръцете към тригодишно. момченцето пищеше от страх и криеше глава между гърдите ѝ все едно се опитваше да се зарови в нея а жената го обгръщаше с ръце и го утешаваше макар и тя самата да беше посиняла от страх и през цялото време да го прикриваше колкото може повече все едно смяташе че ръцете ѝ могат да го опа-

зят от куришумите. после хеликоптерът пусна между тях 20 килограмова бомба просветна страховито и лодката стана цялата на трески. после имаше чудесен кадър на детска ръчичка която хвърчеше нагоре нагоре нагоре право нагоре във въздуха хеликоптер с камера на носа трябва да я е проследил и от местата за партийци много ръкопляскаха обаче една жена долу от местата за проли в киното изведнъж взе да вдига патардия и да крещи че не тря'ало да го дават т'ва пред деца не мо'ело така и накрая полицията я изкара навън надали нещо ѝ се е случило на никой не му пука какво приказват пролите типична пролска реакция те никога...

Уинстън спря да пише отчасти защото се беше схванал. Не знаеше какво го накара да излее този поток от дивотии. Но странното беше, че докато пишеше, в съзнанието му изплува съвсем различен спомен, дотолкова бистър, че направо му се искаше и него да запише. Сега осъзна, че точно заради тази, другата случка, изведнъж бе решил да се прибере у дома и днес да започне дневника.

Случило се беше тази сутрин в Министерството – ако за нещо толкова мъгляво може да се твърди, че се е случило.

Беше почти единайсет нула нула и в Архивния отдел, където работеше Уинстън, изкарваха столовете от кабинките и ги подреждаха в центъра на фойето срещу големия телеекран – подготовка за Двуминутката на омразата. Уинстън тъкмо заемаше мястото си на един от средните редове, когато дъвама души, които познаваше по физиономия, но никога не беше разговарял с тях, влязоха неочаквано. С момичето често се разминаваше по коридорите. Не ѝ знаеше

името, но знаеше, че работи в Отдела за белегристика. Вероятно – тъй като понякога я беше виждал да разнася гачен ключ в изцапаните си с машинно масло ръце – работеше по техническото обслужване на някоя от машините за писане на романи. Наглед самоуверена, около двайсет и седем годишна, с гъста коса, луничаво лице и бързи атлетични движения. Върху комбинезона ѝ около кръста няколко пъти бе увит тесен червен пояс – емблемата на Младежката антисекс лига, затегнат точно колкото да подчертае добре оформения ѝ ханш. Уинстън не я хареса още от първия миг, щом я зърна. Знаеше по каква причина. Заради атмосферата на хокейни игрища, студени вани, групови походи и всеобща непорочност, която успяваше да излъчва около себе си. Не харесваше почти всички жени, особено младите и хубавите. Жените, а преди всички младите, вечно бяха най-тесногърдите поддръжници на Партията, те поглъщаха лозунгите, занимаваха се любовителски с шпионаж и гушеха за всичко неправовърно. Но точно това момиче му внушаваше впечатлението, че е по-опасно от останалите. Веднъж на разминаване в коридора тя изкосо му хвърли бърз поглед, който сякаш го прониза целия и за миг го изпълни с непрогледен ужас. Дори му мина през ум, че може да е агент на Полицията на мисълта. Вярно, нямаше никаква вероятност. И все пак винаги когато тя беше наблизо, все така го обземаше странно притеснение, в което се примесваха и страх, и враждебност.

Другият беше мъж на име О'Брайън – той беше член на Партийното ядро и държеше някакъв толкова важен и толкова висок пост, че Уинстън имаше само смътна представа какво представлява. Щом забеляза да се задава черният комбинезон на член на

Партийното ядро, групата хора край столовете моментално се умълча. О'Брайън беше едър и як мъж с дебел врат и сурово, весело, жестоко лице. Въпреки заплашителния му вид обаче обноските му притежаваха известен чар. Характерната му привичка постоянно да си сваля и да слага очилата на носа, действаше странно обезоръжаващо – в нея имаше някаква неопределима любезност. Беше жест, който – ако някой все още мислеше в подобни понятия – навярно би напомнил благородник от осемнайсети век, поднасящ кутийката си с емфие. Уинстън беше виждал О'Брайън може би десетина пъти за също толкова години. Той силно го привличаше, и не само заради интригуващия контраст между любезните му обноски и физиката му на професионален боксьор. Много повече се дължеше на тайното му убеждение – а може би дори не и убеждение, а просто надежда – че политическата правоверност на О'Брайън не е идеална. Нещо в лицето му го внушаваше необоримо. Но пък на лицето му навярно дори не бе изписана неправоверност, а просто интелигентност. Във всеки случай обаче той имаше вид на човек, с когото би могло да се разговаря, ако само някак успееш да надхитриш тееекрана и да го хванеш насаме. Уинстън никога не бе предприемал и най-малкото усилие да провери тази догадка – в действителност нямаше и никакъв начин. В този момент О'Брайън погледна ръчния си часовник, видя, че е почти единайсет нула нула, и очевидно реши да остане в Архивния отдел, докато Двуминутката на омразата приключи. Той се настани на същия ред, през два стола от Уинстън. Между тях седеше гребна женица с пепеляворуса коса, която работеше в съседната до Уинстън кабина. Тъмнокосото момиче бе седнало непосредствено зад него.

В следващия миг от големия телеекран в гъното на файла изригна ужасна стържеща реч, все едно излизаща от чудовищна несмазана машина. Този шум те караше да стискаш зъби и космите по тила ти да настръхват. Омразата беше започнала.

Както обикновено, на екрана лъсна лицето на Емануел Голдщайн, Врагът на народа. Тук-там сред публиката се чуха освирквания. Дребната пепеляворуса жена писна със смесица от страх и познуса. Голдщайн беше изменникът и предателят, който някога, много отдавна (колко точно отдавна, никой не помнеше), бил една от ръководните фигури на Партията, почти наравно със самия Голям брат, а после се захванал с контрареволуционна дейност, бил осъден на смърт, но загадъчно избягал и изчезнал. Предаванията за Двуминутката на омразата всеки ден бяха различни, но нямаше ни едно, в което главен персонаж да не е Голдщайн. Той бе изначалният предател, най-първ осквернител на партийната непоквареност. Всички по-нататъшни престъпления против Партията, всички предателства, актове на вредителство, ереси, уклони произхождаха пряко от неговото учение. Някъде, незнайно къде, той все още беше жив и кроеше своите заговори – може би отвъд океана, под закрилата на чуждестранните си господари, чийто платен слуга беше, а може би дори – каквито слухове се разнасяха от време на време – скривалището му се намирало в самата Океания.

Уинстън го сви диафрагмата. Не можеше дори и да погледне лицето на Голдщайн без болезнена смесица от чувства. Изпито еврейско лице с голям, бухнал ореол от бяла коса и козя брадичка – умно лице, и все пак някак долно по своята същност; дългият тънък нос, на чийто връх бяха кацнали очилата, му прида-

ваие някак изглулял израз, присъщ на старческото слабоумие. Напомняше муцуната на овца, а и гласът му приличаше на овче блеене. Голдщайн изричаше обичайните си зловерни нападки срещу доктрините на Партията – нападки, толкова раздути и скверни, че и дете би го прозряло – и все пак достатъчно правдоподобни, за да изпълнят човек с тревожното усещане, че други хора, не толкова здравомислещи като него, може да се подведат. Той ругаеше Големия брат, отричаше диктатурата на Партията, настояваше за незабавно сключване на мир с Евразия, проповядваше свободата на словото, свободата на печата, свободата на събранията, свободата на мисълта, крещеше истерично, че революцията е предадена – и всичко това в многосрична скоростна тирада, която в някакъв смисъл пародираше обичайния стил на партийните оратори и дори съдържаеше думи от новореч; всъщност повече думи от новореч, отколкото някой партиен член би употребявал в живота. И през цялото време, да не би у някого да останат съмнения що за реалност прикрива благообразното празнословие на Голдщайн, заг главата му на телеекрана маршируваха безкрайните колони на евразийската армия – редица сред редица здрави мъже с безизразни азиатски лица изплуваха на екранната повърхност и изчезваха, за да бъдат заменени от други, техни пълни подобия. Глухият ритмичен тропот на войниците ботуши създаваше фона за блеещия глас на Голдщайн.

Нямаше и трийсет секунди след започването на Омразата, когато вече половината от присъстващите във фоайето необуздано надаваха гневни възгласи. Самодоволната овча физиономия на екрана и ужасяващата мощ на евразийската армия заг нея им идваха непоносимо много; освен това видът или дори

мисълта за Голдщайн автоматично пораждаше страх и гняв. Той беше по-траен обект на омразата и от Евразия, и от Изтазия, тъй като докато Океания воюваше с едната от тези сили, обикновено беше в мир с другата. Но странното беше, че макар и всички да мразеха и презираха Голдщайн, макар и всекидневно по хиляди пъти от трибуни, от телеекрани, във вестници и книги теориите му да се опровергаваха, разбиваха, осмиваха и пред погледа на всички да разясняваха що за жалки глупости са те – въпреки всичко това негово влияние като че така и не намаляваше. Вечно се намираха нови лековерни хора, които само чакаха да ги изкуши. Не минаваше ден без шпиони и саботьори, действащи по неговите указания, да не бъдат разобличени от Полицията на мисълта. Той беше командир на грамадна призрачна армия, нелегална мрежа от конспиратори, обrekli се да свалят държавата. Предполагаше се, че тя се нарича Братството. Шунеше се и за някаква ужасна книга, сборник на всички ереси, чийто автор бе Голдщайн и която циркулирала нелегално тук и там. Книгата нямаше заглавие. Хората я наричаха – ако изобщо я споменаваха – просто КНИГАТА. Но такива неща се научаваха само от мъгляви слухове. За редовия член на Партията нито Братството, нито КНИГАТА бяха теми, които би засегнал, щом имаше как да ги избегне.

През втората минута Омразата нарасна до буйство. Хората подскачаха на столовете си и крецияха с цяло гърло в усилие да заглушат влудяващия блеещ глас от екрана. Дребната пепеляворуса женица беше добила яркорозов цвят, а устата ѝ се отваряше и затваряше като на риба на сухо. Дори и навъсеното лице на О'Брайън се беше зачервило. Той седеше на стола си със силно изпънат гръб, мощната му гръд

се надигаше и потръпваше, все едно се изправяше срещу връхлитаща го вълна. Тъмнокосото момиче зад Уинстън надаваше викове „Свиня! Свиня! Свиня!“. Изведнъж награти тежък речник по новореч и го запрати по екрана. Той се удари в носа на Голдщайн и отскочи; гласът неумолимо продължи да блее. В миг на проясняване Уинстън се усети, че крещи заедно с другите и яростно ритва с пета напречника между краката на стола. Най-ужасното в Двуминутката на омразата бе не това, че си дължен да играеш роля, а напротив, че бе невъзможно да се противиш. Минеха ли трийсет секунди, всякакви преструвки неизменно ставаха ненужни. Сякаш през цялата група от хора като електрически ток пробягваше уродлив екстаз на страх и мъст, желание да убиваш, да изтезаваш, да размазваш лица с тежък ковашки чук, и той превръщаше всекиго дори против волята му в кривяц се, кряскац умопомрачен. И все пак обзелият го гняв бе абстрактна, нецеленасочена емоция, която можеше да бъде направлявана от един обект към друг като пламъка на горелка. Така в някакъв момент омразата на Уинстън изобщо не бе насочена към Голдщайн, а напротив, към Големия брат, Партията и Полицията на мисълта; и в мигове като този сърцето му бе със самотния, осмиван еретик на екрана, единствен пазител на истината и здравия разсъдък в един свят на лъжи. Въпреки това в следващия миг той бе в единение с хората спрямо Голдщайн, и всичко, което се говореше за него, му се струваше истина. В тези мигове тайната му омраза към Големия брат преминаваше в обожание и сякаш Големия брат се извисяваше – непобедим, безстрашен закрилник, същинска скала срещу азиатските орди, а Голдщайн, въпреки своята самота, безпомощност и съмненията около самото

му съществуване, приличаше на някакъв зловец чародей, способен само със силата на своя глас да разруши строежа на цивилизацията.

На моменти беше възможно дори да насочваш омразата си в една или друга посока чрез волеви действия. Изведнъж със стръвното усилие, с каквото човек си откъсва главата от възглавницата, когато сънува кошмар, Уинстън успя да прехвърли омразата си от лицето на екрана към тъмнокосото момиче зад него. Ярки, прекрасни халюцинации затрептяха в съзнанието му. Ще я пребие до смърт с гумена палка. Ще я върже гола на кол и ще я прободете цялата със стрели като светци Себастиан. Ще я изнасили и във върховния момент ще ѝ пререже гърлото. Нещо повече, още по-добре отпреди осъзна ЗАЩО я мрази. Мразеше я, защото тя беше млада и хубава, и безполова, защото искаше да легне с нея и никога нямаше да го направи, защото около съблазнителната ѝ гъвкава талия, която сякаш те подканяше да я обвиеш с ръка, бе убит само ненавистният ален пояс, агресивен символ на целомъдрието.

Омразата се изкачи до своя връх. Гласът на Голдщайн бе преминал в същинско обче блееие и за миг лицето се превърна в овча муцуна. После овчата муцуна преля във фигурата на евразийски войник, който сякаш настъпваше, грамаден и страшен, автоматът му трещеше, той сякаш щеше да изскочи от екранната повърхност и някои хора на първия ред действително се дръпнаха назад на столовете си. Но в същия миг всички въздъхнаха дълбоко с облекчение, щом враждебната фигура преля в лицето на Големия брат – с черни коси, черномустачесто, изпълнено с мощ и тайнствено спокойствие и толкова огромно, че почти изпълни екрана. Никой не чуваше какво казва Големия

брат. Просто няколко насърчителни гуми, каквито се произнасят сред грохота на битката, неразличими поотделно, но възстановяващи увереността със самото си изговаряне. После лицето на Големия брат отново се стопи и на негово място изпъкнаха, изписани с масивни главни букви, трите лозунга на Партията:

ВОЙНАТА Е МИР
СВОБОДАТА Е РОБСТВО
НЕВЕЖЕСТВОТО Е СИЛА

Но лицето на Големия брат като че се задържа на екрана за още няколко секунди, все едно се бе впечатало в очите на всички, беше твърде живо, та да излезне незабавно. Дребната пепеляворуса женица се беше метнала върху облегалката на стола отпреди. С треперлив шепот, звучащ като „Спасителю мой!“, тя протягаше ръце към екрана. После захлуни лице в шепи. Личеше си, че чете молитва.

В този миг цялата група заскандира звучно, бавно, ритмично: „Г-Б!... Г-Б!“, отново и отново, много бавно, с дълга пауза между „Г“ и „Б“ – тежък, клокочещ шум, някак странно дивашки, а на заден план като че се чуваха тропане на боси крака и гумкане на тамтами. Продължи се някъде около трийсет секунди. Този рефрен често се чуваше в мигове на всепомитачи емоции. Отчасти бе един вид химн на мъдростта и величието на Големия брат, но още повече бе акт на самохипноза, умишлено притъпяване на съзнанието чрез ритмичен шум. Вътрешностите на Уинстън сякаш изстинаха. По време на Двуминутката на омразата не удържаха да не се влее в общия делириум, но това недотам човешко скандиране „Г-Б!... Г-Б!“ вина-

зи го изпълваше с ужас. Ясно, че и той скандираше с останалите – да постъпваш другояче, беше невъзможно. Да укриваш чувствата си, да контролираш лицето си, да правиш същото като всички останали, беше инстинктивна реакция. Но имаше само няколко секунди, в които изражението на очите му навярно бе способно да го издаде. И точно в този миг се случи онова, важното – ако действително се беше случило.

За миг той улови погледа на О'Брайън. О'Брайън се беше изправил. Беше си свалил очилата и сега ги наместваше на носа си със своя характерен жест. Но за частица от секундата погледите им се срещнаха и докато траеше това, Уинстън разбра – да, той РАЗБРА! – че и О'Брайън мисли същото като него. Между тях премина неоспоримо послание. Сякаш двете им съзнания се бяха отворили и мислите изтичаха от единия в другия през очите. „С теб съм – сякаш му казваше О'Брайън. – Знам точно какво ти е. Знам всичко за презрението ти, омразата ти, погнусата ти. Но бъди спокоен, на твоя страна съм!“ А после проблясъкът на разума изчезна и лицето на О'Брайън стана също тъй непроницаемо като на всеки друг.

Това беше всичко и той вече не беше убеден дали се е случило. Подобни случки неизменно си оставаха без продължение. Те само поддържаха жива вярата или надеждата му, че и други освен него са врагове на Партията. Може би слуховете за обширни нелегални заговори в края на краищата бяха верни – може би Братството действително съществуваше! Въпреки безкрайните арести, признания и екзекуции нямаше как да си сигурен дали Братството не е просто мит. В някои дни той вярваше в него, в други – не. Доказателства нямаше – само мимолетни проблясъци, които можеха да значат всичко или нищо: откъслечи

от дочути разговори, едва забележими грасканици по стениите на тоалетни – а веднъж дори при срецата на двама непознати забеляза леко движение на ръката, което изглеждаше така, сякаш би могло да е знак за разпознаване. Ала това бяха догадки – бе много вероятно да си е въобразил всичко. Беше се върнал в кабинката си, без да погледне повече О'Брайън. Идеята за продължение на мигновения им допир въобще не мина през ума му. Би било немислимо опасно, дори и ако знаеше как да се залови с осъществяването му. За секунда-две те си бяха обменили двусмислени погледи и с това приключи всичко. Но в затвора на самотата, в който човек се налагаше да живее, дори и това бе паметно събитие.

Уинстън се надигна и изпъна гръб на стола. Оригна се. Джинът се надигаеше в стомаха му.

Погледът му отново се фокусира върху страницата. Откри, че докато е седял и безпомощно е размишлявал, е и писал, сякаш действаше автоматично. И почеркът му вече не беше нечетлив и тромав както преди. Писалката му сладно бе се плъзгала по гладката хартия и изписвала с едри, четливи печатни букви:

ДОЛУ ГОЛЕМИЯ БРАТ
ДОЛУ ГОЛЕМИЯ БРАТ
ДОЛУ ГОЛЕМИЯ БРАТ
ДОЛУ ГОЛЕМИЯ БРАТ
ДОЛУ ГОЛЕМИЯ БРАТ

отново и отново, и беше изпълнила половин страница.

Не успя да удържи пристъпа на паника. Беше абсурдно, тъй като изписването конкретно на тези думи

не беше по-опасно от първоначалното завеждане на дневника, но за миг се изкуши да откъсне осквернените страници и въобще да изостави начинанието.

Ала не го направи, защото знаеше, че полза няма. Дали изписваше ДОЛУ ГОЛЕМИЯ БРАТ, или се въздържаше да го напише, беше все едно. Дали щеше да продължи с дневника, или нямаше, беше все едно. Полицията на мисълта така или иначе щеше да го залови. Той беше извършил – и пак щеше да го извърши, дори изобико да не бе докосвал хартията с писалката – най-същностното престъпление, съдържащо в себе си всички останали. Мислопрестъпление – така го наричаха. Мислопрестъплението не можеше да се крие вечно. Можеш да се укриваш успешно известно време, навярно дори с години, но рано или късно нямаше как да не те хванат.

Случваше се винаги нощем – арестите неизменно се провеждаха нощем. Внезапното изтръгване от съня, грубата ръка, разтърсваща рамото ти, лампите, заслепяващи очите ти, кръгът от строги лица около леглото. В огромното мнозинство от случаите нямаше процес, за ареста не се съобщаваше. Хората просто изчезваха, винаги през нощта. Заличаваха името ти от регистрите, изтриваха всеки запис за всичко, което си правил, някогашното ти съществуване биваше отречено, а после забравено. Премахваха те, унищожаваша те: обичайният израз беше, че са те ИЗПАРИЛИ.

За миг го облада някаква истерия. Започна да граци припряно и нечетливо:

*щеме застрелят не ми пука щеме застрелят в тила
не ми пука долу големия брат винаги те застрелват в
тила не ми пука долу големия брат...*

Облегна се на стола, леко засрамен от себе си, и остави писалката. В следващия миг се стресна силно. На вратата се почука.

Вече! Спомаи се като мишка с напразната надежда, че който и да е, може и да си тръгне само след един опит. Но не, чуването се повтори. Най-лошото от всичко би било да протака. Сърцето му тупаше като барабан, но лицето му, поради дълготрайния навик, вероятно бе безизразно. Той стана и с тежка стъпка се запъти към вратата.